

**Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти
Завдання для III етапу олімпіади з української мови та літератури
8 клас**

Українська література

I. Напишіть твір-роздум «Будь-яка праця стає творчістю, якщо ти вкладаєш у неї душу» (В. Сухомлинський).

12 балів

II. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловленнях.

1. У якому творі дівчина розлуку з милим-чорнобривим називає горем, а себе порівнює з билінкою в полі? (**М. Чурай «Віють вітри...»**)
2. У свій час народні співці виконували роль новинарів. Як ви це розумієте? (**У той час не було газет, радіо, телебачення, інтернету, тому найсвіжіші новини, подорожуючи, поширювали саме народні співці – кобзарі**)
3. Про яку історичну пісню сказано так: «Цей твір багатоголосий. У пісні звучать і героїчні мотиви, і гордість за перемогу, і дошкульна іронія, і навіть сарказм...»? (**«Чи не той то хміль»**)
4. Які дерева посадила стара мати в поезії Тараса Шевченка «Ой три шляхи широкії...»? (**Три ясени в полі**)
5. Який підзаголовок має поезія Івана Малковича «З янголом на плечі»? (**Старосвітська балада**)

5 балів

III. Установіть відповідність.

<i>Художні образи</i>	<i>Назва твору</i>
1. співучії пташки, весела луна	А «...Бачиш: між трав зелених...»
2 яструб-розбійник, пташата	Б «Ой три шляхи широкії...»
3 явори, калина, тополя	В «Віють вітри, віють буйні»
4 чорнобривий, билінка	Г «Зимовий етюд»
	Д «Давня весна»

1 –Д; 2 - А; 3 – Б; 4 – В.

4 бали

Українська мова

1. Пригадайте запишіть фразеологізми, у яких уживаються числівники від 1 до 4 (по одному прикладу з кожним числом). Поясніть значення записаних вами сталих виразів.

Один як перст – самотній, без сім'ї, без рідних, близьких.

Два чоботи – пара – схожі між собою якимись рисами, поглядами, становищем у суспільстві; варті один одного.

Зігнувшись у три погібелі – дуже сильно, низько; догідливо, улесливо.

На всі чотири сторони – куди завгодно, будь-куди.

4 бали

II. Запишіть правильно слова, знімаючи ризик.

Хитро/мудрий, зло/ворожий, івано/франківець, івано/франківський, в/наслідок, на/в/коло, на/передо/дні, з/посеред, а/ніж, не/мов/би, не/начебто, а/бо/що, по/під, не/зважаючи на те що, тим/часом як, тому/то.

Хитромудрий, зловорожий, іванофранківець, івано-франківський, внаслідок, навколо, напередодні, з-посеред, аніж, немовби, неначебто, абощо, попід, незважаючи на те що, тимчасом як, тому-то.

4 бали

III. Запишіть слова і позначте в них наголос.

Випадо́к, живо́пис, кида́ти, кропи́ва, се́лянин, сі́льськогосподарський, спи́на, фа́ртух, фа́ховий, чита́ння, ві́рші, разо́м.

ВИпадо́к, живОпис, кИда́ти, кропи́ва, се́лянИН, сі́льськогосподАрський, спИ́на, фа́ртУх, фа́ховИЙ, чита́ння, ві́рші, разо́м.

4 бали

IV. Відредагуйте наведені речення.

1. До друзів потрібно відноситися з повагою.
2. На конференції, яка відбулася в лютому місяці, виступили три професора нашого інститута.
3. Вибачаюся, що завдавав Вам клопоту на протязі останніх місяців.

1. До друзів потрібно ставитися з повагою.
2. На конференції, яка відбулася в лютому, виступили три професори нашого інституту.
3. Вибачте, що завдавав Вам клопоту протягом останніх місяців.

3 бали

V. З'ясуйте, яким членом речення є інфінітив у кожному випадку.

1 Вона зайшла поговорити про справи.	А означення
2 Настав час перевірити свої знання.	Б додаток
3 Оксана попросила зачинити вікно.	В обставина
4 Вчитися — ваше головне завдання.	Г підмет
	Д присудок

1 – В; 2 – А; 3 – Б; 4 – Г.

4 бали

Усього - 40 балів

І варіант
Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти
Завдання для III етапу олімпіади з української мови та літератури
9 клас

2023

Українська література

I. Напишіть твір-роздум «Наше призначення – залишити добрий слід на Землі»

12 балів

II. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловленнях.

1. Назвіть князів з «Олегового хороброго гнізда» («Слово про похід Ігорів»). **Нащадки князя Олега: князь Ігор, його син Володимир, брат Всеволод, небіж Святослав.**
2. Хто приносить рідним звістку про смерть козака у творі «Ой на горі вогонь горить»? **Кінь вороненький.**
3. Назвіть першу україномовну повість нової української літератури. Хто її автор? **Г.Квітка-Основ'яненко. «Маруся».**
4. Який із засобів образної характеристики героїв у п'єсі «Наталка Полтавка» І.Котляревського відсутній? **Авторська характеристика.**
5. Які символічні образи використовує Т.Шевченко в поемі «Кавказ»? **Прометей та орла.**

5 балів

III. Установіть відповідність.

<i>Герої твору</i>	<i>Літературний жанр</i>
1 Катон, Епікур, мудра людина 2 Евандр, Вулкан, Меркурій 3 Петро, Микола, Горпина 4 Настя, Наум, Олена	А бурлескно-травестійна поема Б соціально-побутова драма В сентиментальна повість Г народна балада Д байка

1 –Д; 2 –А; 3 – Б; 4 – В.

4 бали

Українська мова

I. Спишіть слова, знявши ризик.

Де/інде, не/аби/хто, на/гора, по/під/віконню, віч/на/віч, аби/до/кого, що/разу, всього/на/всього, на/перекір, з/по/серед, з/попід/урвища, пліч/о/пліч, час/від/часу, раз/у/раз, якби/ж/то, по/біля.

Деінде, неабихто, на-гора, попідвіконню, віч-на-віч, аби до кого, щоразу, всього-на-всього, наперекір, з-посеред, з-попід урвища, пліч-о-пліч, час від часу, раз у раз, якби ж то, побіля.

4 бали

II. Відредагуйте речення й запишіть.

1. Мандрівникам довелось подолати на велосипедах біля шестиста кілометрів.
2. Будь ласка, називайте мене по імені, адже ми знайомі вже майже півтора місяці.
3. Уміння сміятися над собою допомагає людині об'єктивно ставитись до себе й свого оточення.

Мандрівникам довелося подолати на велосипедах приблизно шестисот кілометрів.

Будь ласка, називайте мене на ім'я, адже ми знайомі вже майже півтора місяця.

Уміння сміятися з себе допомагає людині об'єктивно ставитися до себе і свого оточення.

3 бали

III. Поясніть значення фразеологізмів, які походять із Біблії.

Каїнова печать; манна небесна; дари волхвів; наріжний камінь.

Каїнова печать – тавро зрадника, знак учиненого злочину, гріха;

манна небесна – щось неймовірне, приємне, легкодоступне;

дари волхвів – несподівані багаті подарунки або приємна несподіванка;
наріжний камінь – основа, головна ідея.

4 бали

IV. Запишіть слова, уставляючи пропущені літери. Позначте наголос у словах.

Ч..тання, дов..сти, ро..в'язання, удобр..ти, пр..щіпка, ц..нтнер, чорносл..в, цінн..к.

ЧитАння, доведИ, розв'язАння, удОбрити, прищІпка, цЕнтнер, чорнОслив, ціннИк.

4 бали

V. Установіть відповідність між типом речення і прикладом (розділові знаки пропущено).

1 складнопідрядне 2 складносурядне 3 складне безсполучникове 4 складне з різними видами зв'язку	А Біла стежка в далечі губилась а мені у безтурботні дні назавжди навіки полюбилися ніжні і замріяні пісні. Б Надвечір хуга втихла хмари на заході почервоніли сніг стужавів і гостро заблищав а повітря стало таким прозорим що було далеко видно голі дерева понад шляхом... В У небі чистім сріблястім від сонця вже пропливають бушляки літають над нами степові чайки чайок дуже багато вони підлітають до нас зовсім близько... Г Це тільки степ їхній щовесни оновлюється навіть після чорної бурі яскраво зацвітає дикими тюльпанами розливається аж за обрій океаном краси. Д Коли б гора зневіри впала коли б зажевірілась мета моя б ще сурма золота весняним громом пролунала.
--	---

1 –Д; 2 – А; 3 –В; 4 – Б.

4 бали

Усього – 40 балів

Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти
Завдання для III етапу олімпіади з української мови та літератури
10 клас

Українська література

I. Напишіть твір-роздум «Яке то щастя свій народ у світлі бачити» (Д. Павличко).

12 балів

II. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловленнях.

1. Який підзаголовок має твір, де героїня стверджує: «Не я покинула тебе, а ти не зумів удержати мене»? **«Із записок відлюдька»?**
2. Зі скількох рядків складається поезія «Сікстинська Мадонна»? **14, бо це сонет.**
3. Який музичний інструмент створювала сіра маленька пташка, «єднаючи небо з землею» («Intermezzo»)? **Арфу.**
4. Як відбувалася еволюція художньої свідомості М.Коцюбинського? **Від просвітницьких орієнтацій і реалізму до модернізму.**
5. У кого з письменників, коли він перебував у маєтку Євгена Чикаленка, визрів задум написати твір? Назвіть цей твір. **М.Коцюбинський «Intermezzo»**

5 балів

2. Установіть відповідність між уривком та назвою твору, із якого він узятий.

1 Вийняв сопілку, послинив дірочку, свиснув раз, удруге – і зачав «Вівчарика». Гучно-гучно загула сопілка на все поле...	А Ольга Кобилянська, «Valse melancolique»
2. Я пройшов важку школу і, здається, навчився в ній дечого. Я погубив багато цвітів по життєвій дорозі, похоронив багато ілюзій та охоронив коштовний плід і виніс його зі всіх катастроф...	Б Панас Мирний, «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»
3 Коли ж сьому край буде? Біжить за вітром, немов табун лисиць, і блищать на сонці хвилясті хребти.	В І. Франко, «Сойчине крило»
4 Вона панувала наді мною, мов над якою підданою, і хоч я могла розпоряджувати своєю волею так вповні, як вона, і супротивитися їй, — я, проте, не чинила сього ніколи.	Г Михайло Коцюбинський, «Intermezzo»
	Д М. Коцюбинський «Тіні забутих предків»

1 –Б; 2 –В; 3 – Г; 4 – А

4 бали

Українська мова

I. Поясніть значення іншомовних слів.

Філігранний, інцидент, автентичний, візаві, белетристика, стартап.

Філігранний – старанний, тонко оброблений; майстерно виконаний.

Інцидент – пригода, подія, випадок (звичайно, неприємні); непорозуміння.

Автентичний – справжній, вірогідний.

Візаві – перебувати навпроти.

Белетристика – художня література, переважно романи, повісті та оповідання.

Стартап – нещодавно створена компанія, що володіє обмеженим набором ресурсів і будує свій бізнес на основі нових технологій.

6 балів

II. Доберіть фразеологізми, що мають таке значення.

Не зважати на сумні обставини – ...

Визнати чийось перевагу в чомусь – ...

Виявляти рішучу дію, різко відповідати – ...

Марно, необдуманно витратити – ...
 Останній витвір письменника, художника тощо – ...
 Спритно обдурити, перехитрити кого-небудь – ...
 Не зважати на сумні обставини – бити лихом об землю.
 Визнати чийось перевагу в чомусь – віддати пальму першості
 Виявляти рішучу дію, різко відповідати – давати відкоша.
 Марно, необдуманно витратити – кидати на вітер.
 Останній витвір письменника, художника тощо – лебедина пісня.
 Спритно обдурити, перехитрити кого-небудь – обвести кругом пальця.

6 балів

III. Розподіліть подані терміни за розділами мовознавчої науки.

Пароніми, відмінок, число, граматична основа, наголос, багатозначність, омофони, акустика, дієвідміна, інфінітив, склад, відокремлення, прикладка, фонема, жаргонізми, словосполучення.

Пароніми, багатозначність, жаргонізми, омофони – лексикологія.

Наголос, акустика, склад, фонема – фонетика.

відмінок, число, дієвідміна, інфінітив - морфологія

граматична основа, відокремлення, прикладка, словосполучення – синтаксис.

4 бали

IV. Запишіть слова, знявши ризик.

Авіа/рейс, геліо/центр, купівля/продаж, прес/конференція; інако/думець; екстра/клас, міні/твір, генерал/майор, коротко/грушо/подібний, прем'єр/міністр топ/модель, медико/генетичний, віце/прем'єр, штабс/капітан, пан/Європа, псевдо/Фауст.

Авіарейс, геліоцентр, купівля-продаж, пресконференція; інакодумець; екстраклас, мінітвір, генерал-майор, короткогрушоподібний, прем'єр-міністр топмодель, медико-генетичний, віцепрем'єр, штабс-капітан, пан-Європа, псевдо-Фауст.

4 бали

V. Установіть відповідність між назвою лексичної одиниці й реченням, у якому її вжито.

1 Діалектизм	А Козацькі чайки було спущено на воду.
2 Архаїзм	Б Смарагди заблищали, як вовчі очі.
3 Історизм	В Перед очима стояв страдницький образ глави усікновенної.
4 Неологізм	Г Дівчина перев'язала голову червоною биндою.
	Д Криптовалюта може бути засобом обміну та об'єктом власності.

1 – Г; 2 –В; 3 –А; 4 - Д

4 бали

Усього – 45 балів

І варіант
Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти
Завдання для III етапу олімпіади з української мови та літератури
11 клас

2023

Українська література

I. Напишіть твір-роздум «У нас єдина мета – Україна свята, нездоланна ніким і ніколи».

12 балів

II. Дайте відповідь на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловленнях.

1. Під впливом чиєї поезії П. Тичина написав вірш «Арфами, арфами...»? **М.Вороний. «Блакитна панна».**
2. Який твір літературознавці називають «романтичним трактатом про мистецтво», де автор порушує тему культури української нації? Назвіть автора. **Ю.Яновський. «Майстер корабля».**
3. Хто є прототипом літературного героя Оглядівського? **Сам автор – Осип Турянський**
4. Який підзаголовок має твір, що закінчується словами: «Нараз із моїх очей продерлися дві великі, важкі сльози, гарячі, наче кров... І тихо щезли під льодом». **«Картина з безодні», твір – «Поза межами болю».**
5. Назвіть твір, у якому є такі рядки: «Важкий душний грім ніяк не прорветься з Індії, зі сходу. І томиться природа в передгроззі». Хто автор? **Микола Хвильовий. «Я (Романтика)»**

5 балів

III. Установіть відповідність.

<i>Художні образи</i>	<i>Назва твору</i>
1 слов'янський дзбан, земля стобарвна 2 свячений ніж, вербний пух 3 Верхній вал, бритва 4 тисячі тіней, вогонь	А «Місто» Б «Уривок з поеми» В «Зелена євангелія» Г «Поза межами болю» Д «Вчись у природи творчого спокою...»

1) В, 2) Б, 3) А, 4) Г.

4 бали

Українська мова

I. Запишіть слова, уставляючи пропущені букви, поясніть їхнє значення.

Хендм..йд, сек'юр..ті, ім..дж, тин..йджер, каст..нг.

Хендмейд – речі, створені власноруч, ручна робота; сек'юриті – охоронець служба безпеки; імідж – образ; тинейджер – підліток; кастинг – проба.

5 балів

II. Наведіть приклади односкладних речень, що відповідають поданим визначенням.

1. Односкладне речення, у якому головний член виражає дію, що стосується будь-якої особи.
 2. Односкладне речення, у якому головний член виражає дію чи стан, що відбувається без активної участі особи.
 3. Односкладне речення, у якому головний член виражає дію, яка стосується певної особи (або осіб).
 4. Односкладне речення, у якому дійова особа мислить невизначено.
1. **Посієш вчасно – виродить рясно.**
 2. **У нас нема зерна неправди за собою.**
 3. **Люблю дивитися на вечірнє небо.**
 4. **Гостей зустрічають хлібом-сіллю.**

4 бали

III. Запишіть числівники словами, попередньо узгодивши їх з іменниками.

Сягав 178 метрів; 58 / науковцями; 86 / кілометрам; 17 / добами; 140 / зірками; для 9265 мешканців; до 8774 метрів.

Сягав ста сімдесяти(-тьох) восьми(вісьмох) метрів; п'ятдесятьма(-тьома) вісьмома (вісьма) науковцями; вісімдесяти (-тьом) шести (шістьом) кілометрам, сімнадцятьма добами, ста сорока зірками, для дев'яти тисяч двохсот шістдесяти (-тьох) п'яти (-тьох) мешканців, до восьми (вісьмох) тисяч семисот сімдесяти (-тьох) чотирьох метрів.

7 балів

IV. Запишіть слова, знявши ризик.

Ін/валюта, топ/менеджер, сьогодні/завтра, нано/технології, фітнес/клуб, де/факто, флеш/карта, статус/кво, карт/бланш, боди/білдинг, дельта/частина, бета/розпад, боді/арт, екс/Югославія, екс/міністр, прем'єр/міністр.

Інвалюта, топменеджер, сьогодні-завтра, нанотехнології, фітнес-клуб, де-факто, флешкарта, статус-кво, карт-бланш, бодибілдинг, дельта-частина, бета-розпад, бодіарт, екс-Югославія, ексміністр, прем'єр-міністр.

4 бали

V. Установіть відповідність між розділовим знаком (на місці крапок) та реченням:

1 кома	А Здавна в нашому селищі так повелося... старші вдома, а молодь здебільшого на вечірках.
2 тире	Б Сонце, повернувшись тепер глибше, просвітлювало верби, проте...
3 двокрапка	В Повагом чвалає Баглай-студент у своєму трикотажному спортивному костюмі ... щось намугикує йдучи.
4 крапка з комою	Г Де у творі поєднались і глибина душі людської, і краса природи... ось там чекає художника успіх.
	Ґ А там, де сонце торкнулось вершечків дерев ... листя спалахнуло зеленим вогнем.

1 – Ґ 2 – Г 3 – А 4 – В

4 бали

Усього – 45 балів